

PIAAE Βιβλίο

Του Μισέλ Φάις

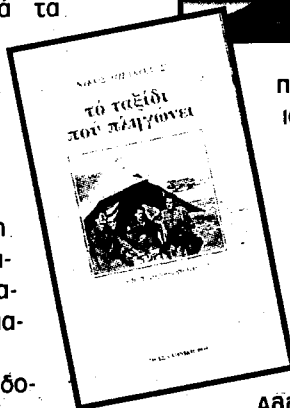
Ταξίδι στο χρόνο

ΚΑΙ τα έξι κείμενα που συγκεντρώνει ο Νίκος Μπακόλας στο τομίδιο «Το ταξίδι που πήγαινε» («Χειρόγραφα», Θεσσαλονίκη 1995, σελ. 67) μετεωρίζονται ανάμεσα στην ταξιδιωτική λογοτεχνία και στην πεζογραφία.

Ο Θεσσαλονικιός συγγραφέας αποσαφηνίζει τόσο στο αφτί του βιβλίου όσο και στο σύντομο προλογικό του σημείωμα ότι αυτά τα «πεζογραφήματα» (γραμμένα ανάμεσα στα 1987-1995) αρθρώνονται σύμφωνα με την ηλικιακή εξέλιξη του αφηγητή και όχι σύμφωνα με τη χρονική ροή του συγγραφέα τους.

Αυτή η προγραμματική τοποθέτηση του συγγραφέα μπορεί να αξιοποιηθεί διττά: τόσο σε επίπεδο βιογραφίας και θεματικής, όσο και αφηγηματικότητας.

Η πρώτη προσέγγιση μάς δίνει, διαδοχικά, την εικόνα του συνεσταλμένου αγοριού της δεκαετίας του '30, του απορημένου υποσμηνία μέσα στη φρίκη του Εμφυλίου, του παρατηρητικού νεόνυμφου του 1957, του ώριμου συγγραφέα της δεκαετίας του '80. Ενώ, παράλληλα, ο συστηματικός αναγνώστης του έργου του μπορεί να διακρίνει την έμμεση σκιαγράφηση κάποιων εν δυνάμει πρώων των βιβλίων του. Η δεύτερη προσέγγιση προσφέρεται για τους δυνάτους αναγνώστες. Με την έννοια ότι ο Μπακόλας υιοθετεί διάφορους αφηγηματικούς τρόπους, τους οποίους έχει καθιεργήσει διεξοδικότερα στις μεγάλες συνθέσεις του ή στις νουβέλες του. Έτσι, αν και σε χοντρές γραμμές κυριαρχεί η ρεαλιστική παρατακτική αφήγηση, υπάρχουν στιγμές που η μνήμη παλινδρομεί με το σπειροειδή τρόπο της «Καταπάτησης» (1990), τα γεγονότα

παραπαίουν ανάμεσα στο μύθο και στην ιστορία όπως στη «Μεγάλη Πλατεία» (1992) και οι ρυθμοί της αφήγησης θυμίζουν το κλειστοφοβικό κλίμα στην «Κεφαλή» (1994).

Όλα τα κείμενα έχουν ως αφορμή κάποιο ταξίδι: μακρινό (Ρωσία και Μεξικό) ή κοντινό (Αθήνα, Γιάννενα, Καβάλα, ή ακόμη και γύρω από τη Θεσσαλονίκη).

Αλλά ένα κοινό στοιχείο (των πέντε από τα έξι ταξιδιών) είναι ότι όλα γίνονται κατόπιν εξωτερικής βουλήσεως.

Μέριμνα του πεζογράφου δεν είναι να περιγράψει το εξωτερικό τοπίο (όπως όφειλε να κάνει αν ακολουθούσε την πεπατημένη της ταξιδιωτικής λογοτεχνίας) ή να φωτίσει τις εσωτερικές διεργασίες των προσώπων που εμπλέκονται στην αφήγηση (αν έγραφε καθαρή πρόζα), αλλά να σταθεί στις διαπροσωπικές σχέσεις των πρωταγωνιστών του.

Κι επειδή οι πρωταγωνιστές αφενός καθλούνται να πάρουν κάποιες αποφάσεις εν μέσω κρίσιμων συνθηκών, ζοφερών προοπτικών ή τραυματικών αναμνήσεων και αφετέρου διαθέτουν ένα αυτοβιογραφικό υπόστρωμα, τα ταξίδια αυτά όντως «πήγαιναν».